

Герберт Веллс Чарівна крамниця

Переклад: Олекси Логвиненка

Герберт Уеллс народився в сім'ї небагатого лондонського комерсанта, який швидко розорився й загинув. Щоб підтримати родину, яка після батькової смерті залишилася без годувальника, Герберт дуже рано почав працювати. Бажання вирватися зі злиднів приводить його на навчання в університет. Талановитого юнака чекає блискуча кар'єра фізіолога. Проте Уеллс віддає перевагу літературі й починає писати художні твори.

Герберт Уеллс - автор великої кількості романів (найвідоміші - «Машина часу», «Людина-невидимка», «Війна світів», «Перші люди на Місяці»), оповідань - загалом близько 110, а ще - наукових праць з хімії, біології, педагогіки - їх близько 500. Як бачимо, це була надзвичайно активна й багатогранна творча людина, яка вміла організовувати свій час і в усьому досягати відчутних результатів. Герберт Уеллс увійшов у літературу як автор науково-фантастичних творів на соціальні теми. Залюблений у науку, Уеллс розповідає про дивовижні пригоди, які трапляються з людьми на Землі або на інших планетах у близькому чи далекому майбутньому. Він широко використовує популярні на початку ХХ ст. наукові гіпотези. Деякі з них справилися, реалізацію інших, можливо, спостерігатимуть покоління, які прийдуть після нас. Разом з тим, Герберт Уеллс пише оповідання, які не спираються на науку, а дозволяють розквітнути людській уяві та фантазіям. В результаті в оповіді стирається тонка межа, що відокремлює реальний світ та людське уявлення про нього.

Ту чарівну крамницю я бачив здалеку кілька разів; а раз чи двічі навіть проходив повз її вітрину, де лежало багато привабливих дрібничок: чарівні кульки, чарівні кури, чудодійні ковпаки, ляльки для черевомовців, кошики з причандаллям для фокусників, колоди звичайнісіньких на вигляд карт і таке інше. Але мені й на думку не спадало повернути туди, поки одного дня Джіп, не кажучи ні слова, взяв мене за палець і потяг до вітрини. І поведився він так, що мені не залишалося нічого іншого, як зайти з ним до крамниці. Сказати правду, я й не здогадувався, що ця скромна з вигляду крамничка міститься саме тут, на Ріджент-стріт, між художнім салоном і закладом, де в патентованих інкубаторах виводять курчат. І все ж вона була саме тут. Я гадав, вона десь ближче до цирку або за рогом на Оксфорд-стріт чи навіть у Голборні; до того ж я завжди бачив її на другому боці вулиці, і щоразу вона здавалася недосяжною, схожою на міраж. Але тепер крамниця стояла просто переді мною, сумніву не було, і пухленький Джіпів пальчик стукав по її вітрині.

- Якби я був багатий,- сказав Джіп, тикаючи пальчиком на «Яйце є - яйця нема», - то купив би собі он те. І оте. - Він показав на «Ляльку, що плаче, як жива». - І оце. - То був загадковий предмет, і називався він, як значилося на привабливому ярличку, «Купи й дивуй друзів».

- А під отим ковпаком,- промовив Джіп, - зникає все, що покладеш. Я в книжці читав... Ой, тату, а он «Монета є - монети нема!» Тільки вона лежить так, що не видно, як це робиться.

Джіп, милив мій хлопчик, успадкував материну вихованість і не просив повести його в крамницю, не набридав мені благаннями. Він просто тяг мене зовсім несвідомо за палець до дверей, і я добре розумів, що йому хочеться.

- Ось! - мовив він і показав на «Чарівну пляшку».

- А якби ти її мав? - запитав я. І Джіп, почувши в цьому запитанні обіцянку, враз просіяв.

- Я показав би її Джіссі! - відповів він, не забуваючи, як завжди, про інших.

- До твого дня народження залишилося менше ста днів, - сказав я і взявся за дверну ручку.

Джіп нічого не відповів, тільки ще дужче стис мій палець, і ми ввійшли до крамниці.

Це була не проста крамниця; це була чарівна крамниця, і тому Джіп не поспішив відразу до прилавка, як бувало, коли ми заходили кудись купити йому звичайні іграшки. Весь тягар розмови з продавцем він переклав тут на мене.

Крамниця була невеличка, тісна і досить темна. Коли ми причинили за собою двері, дзвоник на них жалібно теленькнув. Хвилину чи дві в крамниці, крім нас, нікого не було, і ми мали час розирнутися. Ось тигр із пап'є-маше на скляній вітрині, що стоїть на невисокому прилавку, - поважний, добродушний тигр, який розмірено киває головою; ось найрізноманітніші кришталеві кульки, порцелянова рука з колодою чарівних карт, цілий набір різних завбільшки чарівних акваріумів; ось нескромний чарівний капелюх безсоромно виставив напоказ свої пружини. На підлозі стояло кілька чарівних дзеркал; одне нас звужувало й видовжувало, друге приплющувало нам голови й скрадало ноги, третє робило нас низенькими й товстими, як бочки. І поки ми сміялися, дивлячись у ті дзеркала, з'явився якийсь чоловік - певно, продавець.

Одне слово, він стояв за прилавком - якийсь дивний, блідий, темноволосий чоловік. Одне вухо в нього було більше від другого, а підборіддя - як носак черевики.

- Чим можемо прислужитися? - сказав він і розчепірів на скляному прилавку свої чарівні довгі пальці.

Від несподіванки ми обидва здригнулись і обернулись.

- Я хотів би купити своєму хлопчикові кілька простеньких іграшок, - сказав я.

- Фокуси? - запитав він. - Механічні? Для дому?

- Щось смішненьке, - відповів я.

- Гм... - мовив продавець і, ніби замислившись, почухав потилицю. А тоді просто на очах у нас дістав у себе з голови скляну кульку.

- Щось таке? - сказав він і простяг кульку мені.

Такого ми не сподівалися. Багато разів мені випадало бачити цей фокус на сцені - без нього не обходився найзвичайнісінький фокусник, - але тут, у крамниці, я цього не чекав.

- Непогано! - кинув я, сміючись.

- Правда ж? - мовив продавець.

Джіп відпустив мій палець і потягся рукою до скляної кульки. Але долоня в продавця була порожня.

- Вона у тебе в кишені, - сказав чоловік. І справді, кулька виявилась у Джіпа в кишені!

- Скільки вона коштує? - спитав я.

- За скляні кульки ми нічого не беремо, - привітно відповів продавець. - Вони дістаються нам... - він піймав іще одну кульку - в себе на лікті, - задарма.

Третю кульку він схопив у себе на потилиці й поклав її на прилавок поруч із другою. Джіп уважно роздивився своєю кульку, потім дві ті, що лежали на прилавку, і зрештою підвів запитливий погляд на продавця, який стояв і всміхався.

- Можеш узяти собі й ці, - сказав той. - А як не боїшся, то й іще одну, з рота. Ось!

Джіп якусь мить мовчки дивився на мене, так само не кажучи ні слова, потім згріб усі чотири кульки, знов узявся про всяк випадок за мій палець і приготувався дивитись, що ж буде далі.

- Отак ми дістаємо всі наші товари - ті, що дрібніші, - пояснив продавець.

Я засміявся і, підхопивши його жарт, сказав:

- Замість того, щоб брати їх на складі. Так воно, звісно, дешевше!

- До певної міри, - відповів продавець. - Хоча, зрештою, платити доводиться і нам. Тільки не так багато, як думають люди... Товари більших розмірів, а також харчі й усе, що нам треба, ми дістаємо з цього ось капелюха... І знаєте, що я вам скажу, сер? На світі немає жодного складу справжніх чарівних товарів! Ви, мабуть, помітили нашу вивіску: «Справжня чарівна крамниця»? - Він дістав із-за щоки преїскурант і подав його мені. - Справжня! - повторив він, показав пальцем на це слово й додав: - Тут аніякісінького шахрайства, сер!

Мені здалося, що його жарти не позбавлені серйозних підстав.

А продавець обернувся до Джіпа, підкреслено привітно всміхнувся й мовив:

- А знаєш, ти славний хлопчик!

Я здивувався. Звідки, думаю, він знає? Адже задля дисципліни ми тримаємо це від Джіпа в таємниці, навіть удома.

Та малий вислухав цю похвалу спокійно, мовчки, не зводячи з продавця погляду.

- Бо тільки славні хлопці можуть увійти в ці двері.

І ту ж мить, ніби на підтвердження цих слів, пролунав стук у двері й почувся слабенький писклявий голосок:

- У-у! Я хочу ввійти сюди, тату! Хочу ввійти!

У-у-у!

А вслід за цим утішання та вмовляння змученого батька:

- Тут же зачинено, Едварде!

- І зовсім не зачинено! - озвався я.

- Зачинено, сер! - сказав продавець. - Для таких дітей у нас завжди зачинено.

І тут ми побачили хлопчика: маленьке біле личко, бліде від ласощів та всіляких смачнючих-пресмачнючих страв і перекривлене від повсякденних примх - одне слово, личко жорстокого маленького егоїста, який шкріб нігтем зачаровану шибку.

- Так не годиться, сер, - сказав продавець, коли я з властивою мені готовністю допомогти рушив був до дверей.

За хвилину розбещеного хлопчика, що пхикав перед дверима, повели далі.

- Як це ви так робите? - запитав я, з полегкістю зітхнувши.

- Чари! - відповів продавець, недбало махнувши рукою, і з-під його пальців - уявляєте! - порснули різнобарвні іскри й погасли в сутінках крамниці.

- Там, за дверима, - звернувся продавець до Джіпа, - ти казав, що хотів би мати наш набір «Купи й дивуй друзів»?

Після героїчної внутрішньої боротьби Джіп нарешті відповів:

- Так.

- Він у тебе в кишені.

І, перехилившись через прилавок - тіло в нього виявилось надзвичайно довгим, - цей чудернацький чоловік з манерами справжнього фокусника дістав у Джіпа з кишені коробку.

- Папір! - сказав він і взяв із порожнього капелюха з пружинами аркуш паперу. - Шворка! - їв роті в нього виявився клубок, від якого він відмотав довжелезну шворку, зв'язав нею згорток, а тоді перекусив її зубами. А клубок, як мені здалося, проковтнув! Потім чиркнув об ніс однієї з червеномовних ляльок сірника, потримав над вогнем свого пальця (він одразу обернувся на паличку червоного сургучу) й запечатав покупку. - Ти ще казав про «Яйце є - яйця нема», - зауважив він, дістав його зі спідньої кишені мого пальта й загорнув у папір разом із «Лялькою, що плаче, як жива».

Я віддавав кожен готовий пакунок Джіпові, а той міцно притискав його до себе.

Хлопчик говорив дуже мало, але очі його були красномовні. Красномовні були і його руки, що тримали біля грудей покупку. Джіп стояв невимовно схвильований. Так, це були справжні чари.

І раптом я аж здригнувся: під капелюхом у мене щось заворушилося - таке м'якеньке, трепетне! Я схопився за капелюх, і з-під нього випурхнув скуйовджений голуб - їй-богу, то був продавців спільник! - побіг по прилавку і чкурнув, як мені здалося, до картонної коробки за тигром із пап'є-маше.

- Отакої! - сказав чоловік і спритно вихопив у мене з руки капелюха. - От дурний птах - де влаштував собі гніздо!

Він заходився стріпувати мого капелюха й витрусив із нього собі в руку двоє чи троє яєць, чималу мармурову кульку, годинник, з півдесятка неодмінних скляних кульок, зіжмаканий папір, потім ще папір, і ще, й усе говорив про те, що люди не мають звички чистити свої капелюхи зсередини... Розмовляв він, звичайно, дуже чемно і не без певних особистих натяків.

- Помалу збирається стільки всякої всячини, сер... Звісно, не тільки у вас... Мало не в кожного покупця... Чого тільки люди з собою не носять!

А зіжмаканий папір на прилавку ріс, підіймався вище й вище і вже майже затулив собою продавця. Тепер ми чули тільки ще його голос:

- Ніхто не знає, сер, що ховається в людини за її добропристойною подобою... Всі ми - всього лиш прилизана зовнішність, одне слово, лицеміри...

Голос його завмер - точнісінько як у ваших сусідів завмер би грамофон¹, коли б ви влучно запустили в нього цеглиною. І така сама раптова мовчанка. Папір перестав шурхотіти, зробилося зовсім тихо.

- Вам уже не потрібен мій капелюх? - озвався нарешті я.

Відповіді не було.

Я подивився на Джіпа, Джіп подивився на мене, і в чарівних дзеркалах відбилися наші спотворені обличчя - чудернацькі, серйозні, пришиклі...

- Нам, мабуть, пора, - зітхнув я. - Скажіть, скільки з нас за все це?.. - запитав я, раптом підвищивши голос. - Я хочу заплатити. І мій капелюх, будь ласка...

Із-за купи паперу ніби почулося якесь сопіння.

- Давай заглянемо за прилавок, Джіпе,- сказав я.- Він з нас кепкує!..

Ми з Джіпом обійшли тигра, що покинував головою. І що, ви думаєте, було за прилавком? Там не було нічого! На підлозі лежав тільки мій капелюх, а поруч сидів у глибокій задумі кролик - звичайнісінький капловухий білий кролик, дурнувятий на вигляд, одне слово, саме такий, які бувають тільки у фокусників. Я нахилився, щоб узяти капелюха, і кролик відскочив від мене.

- Тату! - якось винувато шепнув Джіп.

- Що таке, Джіпе?

- Тату, а мені ця крамниця подобається] «Вона подобалася б і мені, - подумав я, - якби прилавок раптом не витягся й не загородив нам дорогу до дверей». Але я не прохопився Джіпові про це жодним словом.

- Трусь-трусь! - покликав Джіп і простяг руку до кролика, коли той пострибав повз нас. - Трусь-трусь, покажи Джіпові фокус!

Кролик чкурнув у двері, яких доти я там, звичайно, не помічав. Потім двері розчахнулися ширше, і з них знову вийшов чоловік, у якого одне вухо було більше за друге. Він так само всміхався, та коли наші погляди зустрілися, я побачив у його очах чи то глузування, чи то виклик.

- Чи не бажаєте оглянути нашу виставку, сер? - так само люб'язно запитав він.

Джіп потяг мене за палець. Я подивився на прилавок, тоді на продавця, і знов наші погляди зустрілися. Мені вже починало здаватися, що чари тут аж надто справжні.

- У нас обмаль часу...- відповів я.

Та не встиг я доказати цих слів, як ми вже стояли в іншій кімнаті, де були виставлені зразки.

- Всі товари в нас одного ґатунку, - заявив продавець, потираючи свої гнучкі руки, - а саме: найвищого! Нічого, крім справжньої магії! З гарантією! О, даруйте, сер!

Цієї миті я відчув, ніби чоловік щось відриває від мого рукава. Повернувши голову, я побачив, що він тримає за хвіст невеличке червоне чортеня, а воно смикається, звивається і все хоче вкусити його за руку. Ще хвиля - і продавець байдуже жбурнув його під прилавок. Чортеня було гумове, безперечно, і все ж на якусь мить мені здалося... І тримав він його так, як тримають у руках кусючу гадину... Я перевів погляд на Джіпа, але той не зводив погляду з чарівного коника-гойдалки. Я був радий, що малий не бачив того чортеняти.

- Послухайте, - мовив я, стишивши голос і показуючи очима то на Джіпа, то на червоне чортеня, - гадаю, у вас таких речей не багато, правда ж?

- І сліду немає! Це, видно, ви занесли його з вулиці,- відповів продавець, так само стишивши голос і ще ширше всміхаючись. - Аж дивно: чого тільки люди не носять з собою, самі про це не знаючи! - Потім до Джіпа: - Тобі тут щось припало до вподоби?

Джіпові припало тут до вподоби багато чого. І він довірливо й чемно звернувся до дивовижного продавця:

- А цей меч також чарівний?

- Це чарівний іграшковий меч. Не гнеться, не ламається, не ріже пальці. Хто має такого меча, той вийде цілий-цілісінький з двобою з будь-яким ворогом, не старшим за вісімнадцять років. Коштує від півкрони до семи шилінгів і шести пенсів - залежно від того, який завбільшки. Ці картонні обладунки призначені для юних лицарів, у мандрах вони просто незамінні. Чарівний щит, чоботи-скороходи, шапка-невидимка...

- Ой, татусю! - вигукнув Джіп.

Я хотів запитати, скільки ж усе це коштує, але продавець не звертав на мене уваги. Тепер він цілком заволодів Джіпом. Він відірвав малого від мого пальця й заходився докладно розповідати йому про свої клятві товари. Спинити його було вже годі. Невдовзі я з невиразною тривогою і почуттям, дуже схожим на ревності, завважив, що Джіп ухопився за його палець - достоту, як звичайно хапався за мій. «Безперечно, він чоловік цікавий, - міркував я, - і в нього сила-силенна всіляких справді цікавих підробок. І все ж таки...»

Я рушив за ними, нічого не кажучи й не спускаючи з ока того спритного фокусника. Зрештою,

Джіпові тут подобається... А коли нам треба буде піти, ми зробимо це дуже просто, тут сумніву нема.

Виставка займала довгу, безладно забудовану галерею, втикану всілякими колонами, підпорами та стояками; арки вели до бічних ніш, де знічев'я тинялися й продавали витрішки якісь дивні на вигляд доглядачі. І на кожному кроці траплялися, збиваючи нас із пантелику, дзеркала та портьєри. Їх було так багато, що дуже скоро я згубив з очей двері, в які ми ввійшли. і

А продавець показував Джіпові чарівні поїзди, що рухалися без пари й пружини - їм досить було тільки дати команду, а також оті надзвичайно дорогоцінні коробки з олов'яними солдатиками, що оживали відразу, щойно він підіймав кришку і промовляв... Переказати ту

скоромовку я не можу - в мене не дуже гостре вухо, а от Джіп успадкував слух від матері й повторив скоромовку вмить.

- Браво! - вигукнув продавець, безцеремонно зріб солдатиків знов до коробки й віддав її Джіпу. - Ану, ще раз!

І Джіп за мить оживив солдатиків знов.

- Берете коробку? - запитав продавець.

- Ми б узяли, - відповів я, - якби ви продали її трохи дешевше. Бо мені треба бути мільйонером...

- З дорогою душею! - І продавець знову змів солдатиків у коробку, накрив її кришкою, помахав коробкою в повітрі - і вона вже була загорнена в бурій папір і перев'язана шворкою. А на папері стояла повна адреса й ім'я Джіпа!

Помітивши мій подив, продавець засміявся.

- Це - справжні чари! - сказав він. - У нас без шахрайства.

- А як на мене, то вони аж надто справжні! - промовив я.

І Після цього продавець заходився показувати Джіпові фокуси, незвичайні вже самі собою, а ще незвичайніші тим, як він їх виконував. Чоловік пояснював, як влаштовані іграшки, показував їх навиворіт, а любий мій хлопчик поважно дивився й дуже глибокодумно кивав головою. Я за ними просто не встигав.

- Агов, хутчіш! - гукав продавець-чародій, а вслід за ним чистий дитячий голосок повторював:

- Агов, хутчіш!

Але мою увагу відвертало інше. Ця крамниця вже починала викликати в мене підозру й побоювання. Мене насторожувало тут усе, навіть стіни, стеля,

підлога, кожен стілець, що траплявся дорогою. У мене було таке дивне враження, ніби, як тільки я відвернуся, все це відразу закружляє, почне пересуватися, гратись у мене за спиною в «своїх сусідів». Карниз звивався, мов змія, а ліпні маски на стінах були, правду кажучи, аж надто виразні як для простого гіпсу.

Потім в око мені раптом упав один із тих чудних доглядачів. Він стояв трохи збоку і, мабуть, не бачив мене, - мені й самому було видно його за купою іграшок та ще й через арку тільки, сказати б, на три чверті. Прихилившись до стовпа, він виробляв з своїм обличчям таке, що в мене аж сироти на тілі повиступали! Особливо страшно було дивитися на його ніс. А вигляд чоловік мав такий, ніби йому нудно й він просто вирішив розважитись. Спершу ніс у нього був коротенький і сплющений, потім на очах витягся, як підзорна труба, а тоді почав робитися все тоншим і тоншим, поки став схожим на довгий, гнучкий червоний батіг. Немов у страшному сні! Чоловік розмахував тим носом з боку в бік і закидав його вперед, як рибалка закидає вудку.

І тут я похопився - адже таке видовище не для Джіпа! Та, озирнувшись, я побачив, що всю його увагу полонив продавець і малий не підозрює нічого поганого. Вони саме про щось шепотілися, поглядаючи на мене. Джіп стояв на табуреті, а продавець тримав у руках щось схоже на великий барабан.

- Тату, пограймося в піжмурки! - вигукнув Джіп.- Тобі жмуритися!

І не встиг я й слова сказати, як продавець накрив його отим великим барабаном! Я зразу збагнув, у чому річ.

- Скиньте барабан! - закричав я. - Зараз же! Ви перелякаєте хлопчика! Скиньте!

Чоловік із неоднаковими вухами мовчки послухався і простяг мені той величезний циліндр, щоб я побачив, що він порожній. На табуреті теж нікого не було! Невже за одну мить мій хлопчик міг безслідно зникнути?..

Вам, мабуть, знайоме лиховісне передчуття, що заповнює душу й невидимою рукою стискує серце. Це передчуття ніби змітає геть ваше власне «я», і весь ви насторожуєтесь, напружуєтесь, ви не зволікаєте, але й не гарячкуєте, а гнів і страх десь зникають. Так було й зі мною.

Я ступив до ошкіреного продавця й люто перекинув ногою табурет.

- Годі цих дурниць! - гримнув я. - Де мій хлопчик?

- Ви ж бачите, - сказав продавець, усе ще показуючи мені порожній барабан. - У нас без шахрайства...

Я простяг руку, щоб схопити його, але він спритно крутнувся й вислизнув від мене. Я знов метнувся до нього, та він ухилився вдруге й штовхнув якісь двері, щоб утекти.

- Стій! - крикнув я.

Чоловік засміявся й вибіг. Я кинувся за ним і опинився в... непроглядній темряві! Бах!

- О Господи! Я вас і не помітив, сер!

Я стояв на Ріджент-стрит і щойно зіткнувся з якимсь порядним на вигляд робітником. А за кілька кроків від мене стояв трохи розгублений Джіп. Ми з тим чоловіком вибачилися один перед одним, Джіп крутнувся і з ясною усмішкою підбіг, так ніби тільки на хвилинку згубив мене з очей.

У руках він тримав чотири пакунки!

І ту ж мить узявся за мій палець.

Спершу я не знав, що й думати. Я роззирнувся, шукаючи поглядом дверей чарівної крамниці. Але їх

ніде не було! Ні дверей, ні крамниці, нічого! Лише звичайнісінький пілястр між салоном, де продають картини, і вітриною з курчатами!..

І я зробив єдине, що міг зробити в такому розгубленому стані: став край тротуару й помахав парасолькою, підкликаючи кеб.

- В екіпажі! - не тямлячи себе від радощів, вигукнув Джіп.

Я допоміг йому сісти в кеб, насилу згадав свою адресу й сів сам. Потім відчув у себе в кишені щось незвичайне і знайшов там скляну кульку. Я обурено викинув її на бруківку.

Джіп нічого не сказав.

Якийсь час ми обидва мовчали. Нарешті Джіп промовив:

- Оце була крамниця, тату!

І тут я подумав собі: а як сприйняв усе це він? На вигляд Джіп був цілий, здоровий, і це головне. Він не був наляканий, не був розгублений; його просто страшенно тішило те, як минув день, до того ж на колінах він тримав чотири пакунки.

Чорт, що ж там усе-таки було?

- Гм! - озвався я.- Малим дітям не можна ходити до таких крамниць щодня.

Джіп вислухав мої слова з властивою йому стриманістю, і на якусь мить мені стало навіть шкода, що я його батько, а не мати, й не можу тут-таки, в екіпажі, *coram publico*¹, поцілувати його. «Зрештою, - подумав я, - не так уже все це й страшно!»

Але остаточно я заспокоївся аж тоді, як удома ми розпакували ті чотири згортки. У трьох із них виявилися коробки із звичайнісінькими, але такими гарними олов'яними солдатиками, що Джіп зовсім забув про тих «Справжніх чарівних солдатиків», яких бачив у крамниці. А в четвертому пакунку було кошеня - невеличке, біле живе кошеня, дуже жваве, славне на вдачу і з добрим апетитом.

Я розглядав усе це з полегкістю, хоч і не без остороги. І просидів у дитячій кімнаті хтозна й скільки часу...

Було це півроку тому. І тепер я починаю думати, що нічого поганого, власне, й не сталося. У кошеняті виявилось не більше чарів, ніж буває в усіх інших кошенятах. А солдатики трималися так стійко, що ними був би задоволений найсуворіший полковник. Ну, а Джіп?..

Розважливі батьки погодяться, що з ним я мав поводитись особливо обачно.

Але одного дня я таки не стримався й запитав:

- Джіпе, а що, якби твої солдатики раптом ожили й пішли марширувати?

- А вони й так живі, - відповів він. - Я знаю одне слово, і досить мені тільки відкрити коробку й сказати його...

- І вони марширують?

- Ну звісно, тату! Якби вони не марширували, я б їх і не любив!

Я не висловив подиву - це було б недоречно.

Відтоді я не раз пробував, коли Джіп грався з солдатиками, зненацька увійти до нього в кімнату. Але нічого чарівного в них я так і не помітив...

Отож важко сказати щось напевно.

І ще одне: щодо грошей. У мене непоправна звичка завжди платити по рахунку. Кілька разів я проходив туди й назад по Ріджент-стрит, шукаючи ту крамницю, але не знайшов. І все ж таки я схильний гадати, що в цій справі повівся чесно: коли вже ті люди, хоч би хто вони

були, знають Джіпове ім'я і адресу, то нехай коли завгодно надішлють мені рахунок, я оплачу його залюбки.